

TEOLOGIJA U CRKVI I DRUŠTVU

Prof. dr. Gerald O'Collins, DI., Rim

Za dvije godine različite će publikacije i susreti diljem svijeta istraživati naslijeđe Drugoga vatikanskog sabor (1962.-65.). Četrdeset godina nakon zatvaranja Sabora pozornost će biti posvećena temama kao što su liturgija, funkcioniranje kolegijalnosti, služba laika, kršćanski ekumenizam i odnosi s drugim religijama. Što je Koncil naučavao i odlučio o liturgijskoj reformi, zboru biskupa, općem svećeništvu, odnosima s pravoslavicima i drugim kršćanima, odnosima kršćana s članovima drugih vjera? U kojoj mjeri je čitava Crkva bila vjerna i kreativna u slušanju koncilskog nauka na tim područjima i u provođenju koncilskih zaključaka?

Ipak, nadam se da će 2005. godina također donijeti neka nova razmišljanja o trajnoj ulozi i važnosti teologa i njihova rada. Kako teolozi pridonose životu Crkve? Kako njihov rad u Crkvi i za nju može biti od koristi cijeloj Crkvi? Njihovim radom u Crkvi i za Crkvu, kakvu korist teologija može donijeti širem društvu ljudskih bića? Prije nego izrazim svoje nade i prijedloge za budućnost teologije

u njezinu služenju Crkvi i svijetu, dopustite mi da, ponajprije, sažmem ono što je Drugi vatikanski sabor naučavao o teologiji i potom da ukažem na neke promjene u teologiji, barem u katoličkoj teologiji do kojih je došlo nakon završetka Sabora 1965. godine.

II. vatikanski sabor o teologiji

Na ovaj ili onaj način svih 16 dokumenata Drugoga vatikanskog sabora govorilo je ponešto o izvorima, metodama, recepciji i djelovanju teologije u životu Crkve. Ipak, učenje je uglavnom sabrano u Dekretu o izobrazbi svećenika (*Optatam Totius*) od 28. listopada 1965. Dopustite da se uglavnom koristim tim dokumentom bih organizirao građu, ujedno uviđajući kako dokument ide dalje od pukog akademskog podučavanja i proučavanja i prati duhovno i pastoralno obrazovanje budućih svećenika. Barem se deset točaka uočava u viziji teologije kakvom je vidi Sabor.

(1) Drugi vatikanski sabor pruža podršku klasičnom shvaćanju teologije kao “svete znanosti”, koja svoje bitne podatke vuče iz božanskog samoočitovanja (Ot 15-16) što

nam je priopćeno kroz povijest Izraela, a svoj vrhunac doseglo Kristovim životom, smrću i uskrsnućem, te dolaskom Duha Svetoga. Povjerena od Krista i njegovih apostola Crkvi Novim zavjetom, ta zavjetna objava mora se naviještati, osuvremenjivati, podučavati i objašnjavati svim dolazećim pokoljenjima do kraja vremena.

(2) Budući da je cilj Božjeg samoočitovanja da nas sve otkupi od zla i pruži život, proizlazi da su objava i spasenje preko Krista gotovo ista stvar. Stoga Sabor smatra da teologija ne proučava samo “objavljene istine” već i “tajne spasenja”. Kako “vjera (u božansku objavu) traži razumijevanje”, teologija propituje “povijest spasenja” koja se usredotočuje na misterij Krista (Isto, 16). Stoga Sabor spaja božansko samoočitovanje i povijest spasenja i to smatra središnjicom za teološku poduku i razmišljanje.

(3) Pod posebnim nadahnućem Duha Svetoga, izvješća o Božjem objavljenju i o spasenju zabilježena su i protumačena u Bibliji. Nikakvi drugi teološki izvori, čak ni nedvojbeno točne izjave crkvenog učiteljstva, nisu napisani pod tim posebnim vodstvom Duha, što Svetom pismu daje specifično normativni karakter “Božje riječi”, koja nam je došla od apostolske ili utemeljiteljske generacije Crkve. Te

knjige imaju ne samo ljudske autore nego i “Boga kao svog autora” (*Dei Verbum*, 11). Zato bi Biblija “trebala biti duša čitave teologije” (*Optatam Totius*, 16). Pismo ne bi trebalo biti norma, nego primarna inspiracija svakog teološkog razmišljanja.

Uz Pismo, živa predaja Crkve igra bitnu ulogu za teološko učenje. Konstitucija o Božanskoj objavi kaže: “Sveta teologija ima svoje uporište u pisanoj riječi Božjoj, koja joj je - zajedno sa Svetom predajom – trajni temelj” (*Dei Verbum*, 24). Ova jezgrovita tvrdnja pridaje teologiji koncilsko učenje “da su Sveta predaja i Sveto pismo usko međusobno povezani i združeni. Oboje naime proistječe iz istog božanskog vrutka i na neki način, uzajamno se hraneći, k istom cilju smjera” (*Dei Verbum*, 9). Budući da su Predaja i Pismo tako tijesno povezani svojim prošlim podrijetlom, sadašnjim djelovanjem i budućim ciljem, očito je da uzdajući se u Pismo i crpeći iz njega, teolozi moraju također uzimati u obzir Predaju i njezino neprestano aktualiziranje svetopisamske poruke.

(4) Jednako kao što tvrdi da “Sveta predaja i Sveto pismo čine jedan sveti polog Božje riječi”, *Dei Verbum* prepoznaje da je “zadaca autentičnog tumačenja riječi Božje

povjerena jedino živom učiteljstvu Crkve”. To učiteljstvo “nije iznad Božje riječi, već joj služi, učeći samo ono što je predano, slušajući je pobožno, čuvajući je savjesno i objašnjavajući je vjerno božanskom ovlašću te uz pomoć Duha Svetoga”. To je divna vizija učiteljske službe Crkve, vizija u kojoj Sabor nije ni na koji način oslabio veze s Pismom i Predajom. “Sveta predaja, Sveto pismo i učiteljstvo Crkve... tako su uzajamno povezani i združeni da jedno ne može opstati bez drugoga, a da sve zajedno i svako posebno na svoj način pod djelovanjem Duha Svetoga učinkovito pridonose spasenju duša” (*Dei verbum*, 10). Ovome bismo mogli dodati: “... i također učinkovito pridonose plodnom vršenju zvanja teologije”.

(5) Eklezijalna kvaliteta teologije nije pak ograničena na to da je njeguje i vodi službena učiteljska služba (*Optatam Totius*, 16). Šest puta ovaj ključni dio iz *Optatam Totius* govori o “Crkvi” (i jednom o crkvama), i čini to na različite načine, koji ukazuju kako eklezijalni kontekst teologije uključuje učiteljsko vođenje, ali nije ograničen nanj. Za živu zajednicu i u živoj zajednici cijele Crkve postoji kršćanska teologija i daje joj svoj doprinos.

Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu (Gaudium et Spes) izlaže neke šire uloge koje teolozi mogu imati za Crkvu. Moraju se angažirati u “novim istraživanjima” potrebnima zbog novih pitanja koja dolaze iz područja “znanosti, povijesti i filozofije”. Pozvani su “da traže prikladnije načine pri priopćavanju kršćanske nauke” ljudima našeg vremena. *Gaudium et Spes* očito uključuje teologe koji postoje među “svim vjernicima” koji “posjeduju pravovaljanu slobodu istraživanja mišljenja kao i slobodu da izražavaju svoje mišljenje ponizno i odvažno o onim stvarima za koje su kompetentni” (*Gaudium et Spes*, 62).

(6) *Optatam Totius* prikuplja i druge značajke teološkog naučavanja i učenja poticanog drugim koncilskim dokumentima, prije svega, liturgijski “stil” teologije. Studente dogmatske teologije trebao bi naučiti da “prisutnost i djelotvornost tih otajstava uoče u bogoštovnim činima” (*Optatam Totius*, 16). Da stvari objasnim odgovarajućim terminima, teolozi ne bi smjeli nikada zaboraviti kako se Božje samoočitovanje u Kristu sada izražava i upriličuje kroz cijelu liturgiju. Razmišljajući o povijesti spasenja, teolozi će misliti više na liturgijski način.

Kako Konstitucija o Svetoj liturgiji (*Sacrosanctum Concilium*) ukazuje, poticaj na takvo liturgijsko gledanje trebao bi dolaziti ne samo od profesora liturgije (br. 15) nego i od ostalih predavača teoloških fakulteta: “Neka učitelji drugih predmeta, a naročito dogmatike, Svetog pisma, ascetike i pastoralke nastoje, ... tako obrađivati Kristovo otajstvo i povijest spasenja da se jasno pokaže veza tih predmeta s liturgijom” (br. 16).

(7) Nadalje, teološko podučavanje i obučavanje treba biti ekumensko u užem i (kako ćemo vidjeti) u širem smislu. *Optatam Totius* traži od studenata teologije da “budu vođeni ka potpunijem poznavanju Crkava i crkvenih zajednica odijeljenih od Rimske Stolice” (br. 16). Ovaj dokument primjenjuje na teologiju ono što *Dokument o ekumenizmu (Unitatis Redintegratio)* kaže o zajedničkoj odgovornosti za kršćansko jedinstvo: “Briga za obnovu jedinstva tiče se sveukupne Crkve, kako vjernika tako i pastira, i svakoga pojedinoga od njih obvezuje prema njegovim mogućnostima, bilo u svagdašnjem kršćanskom životu bilo

u *teološkim* i povijesnim istraživanjima” (*Unitatis Redintegratio*, 5; kurziv moj).¹

(8) U širem smislu ekumenizma *Optatam Totius* također preporučuje da se u programu studija studenata katoličke teologije proučavaju i druge religije: “Također ih treba uvesti u poznavanje drugih religija koje su raširenije u dotičnoj zemlji kako bi što bolje priznali dobro i istinito što po Božjoj providnosti one posjeduju i naučili pobijati zablude te puninu istine saopćavati onima koji ga ne posjeduju” (br. 1). Govor o “elementima dobrote i istine” podudara se s još jednim saborskim dokumentom obznanjenim istoga dana (28. listopada 1965.), pod naslovom *Deklaracija o odnosima Crkve i nekršćanskih religija (Nostra Aetate)*: “Katolička crkva ne odbacuje ništa u drugim religijama što je istinito i sveto” (br. 2).

(9) S obzirom na ono što se dogodilo u doba svetog Justina, mučenika i filozofa iz drugog stoljeća, Drugi vatikanski sabor potvrdio je doprinos filozofije teologiji. *Optatam Totius* zahtijeva da studij filozofije bude bitan dio

¹ Šteta je što katolici na Zapadu, a osobito studenti teologije, nisu bili poticani da iskuse iz prve ruke život i liturgiju svojih kolega katolika u istočnim crkvama. Na žalost, oni manje znaju o istočnim katolicima, negoli o kršćanima koji nisu u jedinstvu s rimskim biskupom te o različitim nekršćanskim religijama.

studijskog programa za formiranje svećenstva. Očekuje da će doći do “boljeg usklađivanja filozofije i teologije” (br. 14).

(10) Filozofija igra svoju ulogu pri pomaganju teolozima u njihovoj pastoralnoj zadaći što uspješnijeg razumijevanja, razjašnjavanja i priopćavanja Božanske objave. *Optatam Totius* se nada da će studenti teologije naučiti kako prenositi “vječne istine na način prilagođen današnjim ljudima” (br. 16). Ali *Gaudium et Spes* ima više toga reći o filozofiji i ulozi teologa kao priopćitelja.

Gaudium et Spes kaže da je “Crkva od početka svoje povijesti naučila kako izraziti poruku Krista uz pomoć misli i terminologije raznih naroda, te ju je pokušavala razjasniti mudrošću filozofa” (br. 44, kurziv moj). Ako je tako bilo u prošlosti, Sabor naglašava da je današnja zadaća biskupa i teologa “da čuju, razaznaju i tumače mnoge glasove našeg doba i prosuđuju ih u svjetlu Božanske riječi. Na taj način, uvijek se može dublje prodrijeti do otkrivene istine, bolje je shvatiti i promicati na veću dobrobit” (br. 44).

Eklezijalna narav djelovanja teologa (vidi br. 6 iznad) očito uključuje i njihovu ulogu kao priopćitelja. Ali poziv dolazi iz *Gaudium et Spes* da se ta uloga sagleda na poseban

način. Sabor poziva teologe da “poštujući metode i zahtjeve vlastite teološkoj znanosti – stalno traže prikladniji način kako da kršćansku nauku *priopće* ljudima svojega vremena...” (br. 62; kurziv moj).

Sažmimo kakvu viziju teologije predlaže Sabor na dobro čitave Crkve i svijeta izvan nje. Drugi vatikanski sabor smatra da je teologija 1. sveta znanost, utemeljena na Božjem očitovanju i 2. na kristocentričnoj povijesti spasenja. Ona treba biti 3. duboko biblijska i utemeljena na predaji, 4. vođena učiteljstvom, 5. u službi Crkve, 6. stalno povezana s bogoštovljem, 7. ekumenska u svojim nastojanjima, 8. informirana i puna poštovanja prema drugim religijama, 9. potpomagana filozofijom, i 10. predana radu pri učinkovitijem priopćivanju istine o Kristu unutar Crkve i izvan nje.

Katolička teologija od 1965. godine

Nakon što sam ukratko dao viziju teologije i teološkog obrazovanja kakvu nam daje Drugi vatikanski sabor,

pregledajmo sada značajnije promjene u katoličkoj teologiji od završetka Sabora 1965.

(1) Prije svega, teologija je u posljednja četiri desetljeća prestala biti monopol klera. U gotovo svim zemljama, prije Sabora teološke škole i sjemeništa su školovala samo muškarce za zaređenu službu, imala su samo muške nastavnike u svom nastavničkom zboru, a ponekad su bila smještena izvan gradskih naselja. Sada su otvorila svoja vrata ostalim i često se primakla gradovima. U Australiji, Brazilu, Kanadi, Engleskoj, Italiji, Sjedinjenim Državama i mnogim drugim zemljama, žene vjernice i nezaređeni vjernici muškarci laici, mnogo su više uključeni kao studenti i nastavnici teologije. Gregorijansko sveučilište u Rimu, primjerice, ima tri žene na puno radno vrijeme i deset žena na djelomično radno vrijeme na svom fakultetu teologije. Ovakve bi se primjere moglo beskrajno nabrajati. Ali što čini katolička teologija?

(2) Je li katolička teologija potaknuta Drugim vatikanskim saborom da postane još više biblijska, liturgijska i ekumenska? Stalan napredak koji se postiže na biblijskim studijima doveo je do očitog i pozitivnog utjecaja na to kako se teologiju podučava i studira. Oni koji

proučavaju i pišu na području kristologije često koriste, manje-više pravilno, egzegeze iz Novog zavjeta da bi predstavili službu Isusovu, propovijedanje, kraljevstvo, muku, smrt i uskrsnuće. Ipak, neki i dalje nastavljaju zataškavati razlike između više “povijesnih” evanđelja po Mateju, Marku i Luki i više “teološkog” evanđelja po Ivanu, te čak tretiraju Ivana kao izravni povijesni izvor Isusovih riječi i djela. Čak i kod vodećih pisaca iz kristologije ima još mnogo nedostataka kada se pažljivo pregleda kako koriste Pismo.² Sve u svemu, katolička teologija mora još dosta napredovati kako bismo za nju mogli ustvrditi da je ostvarila san Drugog vatikanskog sabora da proučavanje svetih spisa treba biti “duša čitave teologije”.

Nažalost, vrlo malo katoličke teologije pokazuje liturgijske karakteristike kakve očekuje Drugi vatikanski sabor. Začuduje da oni koji drže nastavu o temama kao što su objava, milost i sakramenti, redovito ignoriraju bogato svjedočanstvo tekstova koji se koriste stoljećima u javnom bogoštovlju. Iz dana u dan, Božja objava se ostvaruje kroz

² U *L'uso di Fil 2,6-11 nella cristologia contemporanea*, Gregorijansko sveučilište, Rim, 1997., Nuncij Capizzi prikazuje kako većina suvremenih teologa koji pišu na francuskom, njemačkom i talijanskom jeziku pate od raznih ograničenja i mana kad se pozivaju na kristološki himan Filipjanima 2,6-11.

sve sakramente i njihove simbolične radnje, a ne samo kroz liturgiju riječi kojom oni započinju. Stjecanje novog života milosti prožima sva liturgijska slavlja; njihova dvostruka svrha je davanje slave Bogu i donošenje spasenja ljudima (*Sacrosanctum Concilium*, 5-10). Zanemarivanje liturgije neprekidno osiromašuje teološko razmišljanje o božanskom samoočitovanju i daru milosti. Još je žalosnije kada se oni koji drže nastavu o sakramentima nedovoljno služe liturgijskim tekstovima i zanemaruju liturgijsko učenje o sakramentima: primjerice, takve izvore kao što su *Opće upute rimskog misala* (5. izd., 2000.), *Uvod u lekcionar* (izd. iz 1981.), te uvode u obrede kršćanske inicijacije, pokore pomazanja i pastoralne skrbi za bolesne, brak i ređenje đakona, svećenika i biskupa.

Zauzimanje za ekumenski pokret po cijelom svijetu značajno je utjecalo na način kako katolici podučavaju, studiraju i promišljaju svoju teologiju. Često studiraju i podučavaju teologiju po školama drugih kršćanskih zajednica. Strpljiv i plodonosan rad mnogih ekumenskih dijaloga doveo je do spoznaje da se profesori katoličke teologije katkad inkorporiraju u njihov rad. Stoga je *Zajednička deklaracija o opravdanju* iz 1997., koja je

rezultat međunarodnog katoličko-luteranskog dijaloga i koja sadrži 44 zajedničke izjave koje obuhvaćaju osnovne istine u vezi s opravdanjem, imala široki učinak na katoličke teologe koji drže kolegij o milosti. Ponekad, međutim, teološki kolegiji ne pokazuju mnogo interesa za neke druge zajedničke izjave, kao što je kristološka deklaracija između Katoličke crkve i Asirske istočne crkve iz 1994. godine. Ovaj službeni tekst koji je potpisao papa Ivan Pavao II. i Mar Dinkha IV., patrijarh Asirske istočne crkve, pokazuje izuzetnu ekumensku otvorenost i zamjetnu osjetljivost u čitanju i primanju učenja Prvog sabora u Efezu (431.) i sabora u Kalcedonu (451.).³ Na fasadi ekumenizma, iako je katolička teologija zabilježila priličan dobitak, mnogo toga je ostalo za napraviti – osobito na usvajanju objavljenih rezultata službenih dijaloga.

U širem ili međureligijskom smislu “ekumenskog”, katolički teolozi su često ulazili u ozbiljan dijalog s judaizmom, budizmom, hinduizmom, islamom i drugim većim religijama. U zapadnom svijetu kontakti sa Židovima i židovskom misli duboko su utjecali na učenje i pisanje

³ Vidi, G. O’Collins i D. Kendall, *Svladavanje kristoloških razlika*, Heythrop Journal 37 (1996), str. 382-390.

katoličkih teologa – osobito u kristologiji gdje je većina potvrdila židovsku pozadinu Isusovog života i posredovanja. Od 1990-ih termin “pluralizam” se pokazao potrošenim na području međureligijskog pluralizma. Nažalost, neki katolički mislioci su se priključili “pluralistima” poput John Hicka, koji Krista stavlja manje-više na istu razinu s drugim vjerskim utemeljiteljima (kao jednog od mnogih objavitelja ili spasitelja) ili barem tvrdi da se razlikuje od njih samo u stupnju ali ne u vrsti. Ali otvorenost drugim religijama ka “putovima” kojima njihovi pripadnici dolaze do Božje objave i spasenja⁴ ne isključuje univerzalnu ulogu objave i spasenja uskrslog Krista i Duha Svetoga. Razrađujući upozorenja Ivana Pavla II., Jacques Dupuis je pokazao kako možemo ispovijedati i naviještati vjeru u Isusa Krista kao jedinog otkupitelja čovječanstva, a u isto vrijeme priznavati djelovanje Duha u svjetskim kulturama i religijama.⁵

Ovo kratko razmišljanje o stupnju napretka kojeg su učinili postkoncilski katolički teolozi da bi postali što više

⁴ Vidi način na koji je Međunarodna teološka komisija priznala, premda oprezno, u časopisu *Kršćanstvo i religije* iz 1997. kako religije mogu biti sredstvo koje pomaže sljedbenicima u spasenju (nos.(?) 84,86).

⁵ Vidi J. Dupuis, *Prema kršćanskoj teologiji religioznog pluralizma*, Maryknoll, N. Y., Orbis, 1997.; Isti, *Kršćanstvo i religije: od konfrontacije do dijaloga*, Maryknoll, N. Y., Orbis, 2002.

biblijski, liturgijski, ekumenski i međureligijski govori da oni trebaju preći još dug put prije nego bi se mogli smatrati istinski biblijskima i dalje napredovati da bi bili autentično liturgijski po svom misaonom sklopu. Jasno, što teologija bude više liturgijska i biblijska, to će bolje ostvarivati viziju Drugog vatikanskog sabora, a naročito san koji je izražen u 6. poglavlju *Dei Verbum* o cjelovitoj Crkvi koja živi i moli iz Pisma.

Teologija u službi svijeta

Očito, što teolozi budu više autentično ekumenski međureligijski orijentirani, to će više doprinositi društvu izvan Katoličke crkve. Dijalog s drugim kršćanskim zajednicama ne isključuje naviještanje potpune katoličke baštine niti takvo naviještanje isključuje dijalog. Katolici mogu istovremeno uživati dragocjeno bogatstvo svoje vlastite živuće predaje i učiti iz života onih koji su vođeni Duhom Svetim drugim “putovima”. Rast u ekumenizmu i međureligijskom poznavanju i osjetljivosti neće samo utjecati na život unutar Katoličke crkve nego i na odnose sa drugima i služenje drugima.

Možda spada u područje morala da se katolički teolozi pozivaju najizravnije i najdramatičnije da utječu na putove kojima bi se ljudsko društvo moglo i trebalo kretati. Svi smo svjesni da se pojavio čitav niz vrlo hitnih moralnih pitanja kao posljedica Drugoga vatikanskog sabora. Ovdje ne mislim samo na pitanja ljudskih prava, međunarodne ekonomske pravde i svjetskog mira, već također na oplodnju *in vitro*, abortus, istospolne zajednice, uništavanje okoliša i ekološku odgovornost. Katolički moralni teolozi trebaju odigrati posebnu ulogu kao stručnjaci koji pomažu svojim biskupima, kao učitelji koji pomažu katoliku da izvuče moralne zaključke zasnovane na vjeri i razumu, i kao glasnogovornici katoličkih uvjerenja za širu javnost u zemljama gdje žive i rade.

Kada se osvrnemo na rad katoličkih teologa diljem svijeta poslije Drugog vatikanskog sabora, ima mnogo toga za istaknuti i pohvaliti u Africi, u obje Amerike, Europi i Oceaniji. Osobito je Latinska Amerika poticala teologe da osuđuju nepravdu i ugnjetavanje, da djeluju kao glasnogovornici milijuna potlačenih i trpećih osoba u današnjem svijetu. Teologija oslobođenja je vratila proročku osudu društvenog zla i nalazi nadahnuće u Isusovu

solidariziranju sa marginalcima njegova vremena. Ali, na neki način, rad azijskih teologa je još istaknutiji. Svojim trostrukim dijalogom – s azijskim siromasima, azijskim kulturama i azijskim religijama – teolozi su mnogo doprinijeli naviještanju radosne vijesti. Ovaj trostruki dijalog dovodi katoličku teologiju da svjedoči u širokom društvu azijskih naroda te pokazuje kako teologija može djelovati ne samo unutar Katoličke crkve već također na korist društva izvan nje.

Zaključak

U zaključku želim na teologiju primijeniti trostruku shemu koja ima korijene u Starom zavjetu i koja je, nakon što je bila povremeno korištena kroz stoljeća, razrađena na Drugom vatikanskom saboru “da prikazuje Kristovu otkupiteljsku ulogu kao svećenika, proroka i kralja/pastira” (*Lumen Gentium*, 10-13) i način na koji biskupi (Isto, 25-27), svećenici (*Presbyterorum Ordinis*, 1,4-6), i svi kršteni (*Lumen Gentium*, 34-36) sudjeluju u toj ulozi.

Teolozi, osim što su nezavisni stručnjaci, pozvani su da budu proroci, kraljevi/pastiri i svećenici u službi Crkve i

svijeta. Oni predstavljaju i čak personificiraju Crkvu u učenju i propovijedanju (kao proroci), Crkvu u njezinom pastoralnom radu za sve ljude, a posebno one koji pate (kao kraljevi), i Crkvu u molitvi i javnom bogoslužju (kao svećenici). A to znači predstavljati Crkvu u njezinom služenju istini, dobrobiti ili pravdi i ljepoti – ili drugim riječima njezinom služenju Bogu koji je sva istina, dobrotu/pravda i ljepota. Kao proroci teolozi objavljuju istinu; kao kraljevi/pastiri, rade za pravdu i mir; kao svećenici potiču i prosvjetljuju one koji štiju dobrog Boga. U onoj mjeri u kojoj budu pomagali otvarati put prema Božjoj istini, dobrobiti i ljepoti, teolozi će koristiti Katoličkoj crkvi i preko Krista biti blagoslov društvu općenito.

(Prevela: *Jadranka Krajinović*)

Council Vision of Theology and its Postcouncil Develop'ment

Summary

The Second Vatican Council understood theology to be based on God's self-revelation in the Christ-centered history of salvation. Theology should be deeply biblical, founded in tradition, guided by the magisterium, at the service of the Church, constantly linked with worship, ecumenical, informed about other religions, aided by philosophy and able to communicate effectively. But much more needs to be done if theology is to become truly biblical, liturgical, ecumenical and interreligious. Theologians are called to serve the Church and the world as prophets, priests and kings.